श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३ (Sem_6) **प्रश्नपत्र-४** **गुणाः - ७०**

विषयः - पौरोहित्यम् OE 3.6.6 **समयः - ११:०० तः ०२:००**

दिनाङ्कः - २१-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थः - ब्रह्मनित्यम्, पुराणोक्तकर्मदर्पणम्, कर्मकौशलम्**

युनिट-१

प्रश्नः -१ **कयोश्चित् द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्या कार्या ।** **०८**

(१) गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो जातकर्म च ।
नामक्रिया निष्क्रमोऽन्नप्राशनं वपनक्रिया ॥

(२) कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारम्भक्रियाविधिः ।
केशान्तः स्नानमुद्वाहो विवाहाग्निपरिग्रहः ॥

(३) त्रेताग्निसंग्रहश्चैव संस्काराः षोडशस्मृताः ।
यत्ते सुसीमे हृदये हितमन्तः प्रजापतौ ।
मन्येऽहं मां तद्विद्वांसं, माहं पौत्रमधन्नियाम् ॥

प्रश्नः -२ **कस्याप्येकस्य विस्तृतमुत्तरं लिखत ।** **०८**

(१) गर्भाधानसंस्कारविधिं समन्त्रकं विवेचयत ।

(२) निष्क्रमणसंस्कारं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत ।

प्रश्नः -३ **एकस्य टिप्पणी कार्या ।** **०२**

(१) नामकरणम् । *(२) भूम्युपवेशनम् ।*

प्रश्नः -४ **द्वयोः उत्तरं लिखत ।** **०२**

(१) अन्नप्राशनम् कदा कर्तव्यम् ?

(२) ब्रह्मनित्यम् इति ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य नाम किम् ?

(३) निष्क्रमणस्य समयः कः ?

(४) सीमन्तोसंस्कारे कानि द्रव्याणि ?

युनिट-२

प्रश्नः -५ **कयोश्चित् द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्या कार्या ।** **०८**

(१) चिद्रूपिणि महामाये दिव्यतेजः समन्विते ।
तिष्ठ देवि शिखामध्ये तेजोवृद्धिं कुरुष्व मे ॥

(२) यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं, प्रजापतर्यत्सहजं पुरस्तात् ।
आयुष्यमग्रयं प्रतिमुंच शुभ्रं, यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥

(३) नमोऽस्तु गुरवे तस्मै, गायत्रीरूपिणे सदा ।
यस्य वागमृतं हन्ति, विषं संसारसंज्ञकम् ॥

(४) मातृवत् लालयित्री च, पितृवत् मार्गदर्शिका ।
नमोऽस्तं गुरूसत्तायै, श्रद्धाप्रज्ञायुता च या ॥

प्रश्नः -६ **विवाहविधिं समन्त्रकं वर्णयत ।** **०८**

अथवा

सप्तपदीविधिं समन्त्रकं विवेचयत ।

प्रश्नः -७ **द्वयोः टिप्पणीं लिखत ।** **०४**

(१) यज्ञोपवीतविधिः । *(२) सीमन्तविधिः ।*

(३) कन्यादानविधिः । *(४) वाग्दानविधिः ।*

प्रश्नः -८ **केषाञ्चित् पञ्चानां लघूत्तराणि लिखन्तु ।** **०५**

(१) कस्मिन् मासे अन्नप्राशनं भवति ? *(२) नामकरणसंस्कारः कदा भवति ?*

(३) विवाहसंस्कारे अग्नेः परिक्रमा कतिवारं भवति ?

(४) कति मन्त्राः जयाहोमे भवति ? *(५) जया होमः कदा भवति ?*

(६) विप्रस्यकृते कस्य वृक्षस्य दण्डो भवति ? (७) गोत्रोच्चारः केषाम् भवति ?

युनिट-३

प्रश्नः -९ **कयोश्चित् द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्या कार्या ।** **०८**

(१) एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।
पप्रच्छुः मुनयः सर्वे सूतं पौराणिकं खलु ॥

(२) अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि कृतं येन पुरा द्विज ।
कश्चित्काशीपुरे रम्ये ह्यासीत् विप्रोऽतिनिर्धनः ॥

(३) पुनरग्रे प्रवक्ष्यामि श्रृणुध्वं मुनिसत्तमाः ।
पुरा चोल्कामुखो नाम नृपश्यासीन्महीपतिः ॥

(४) यात्रां तु कृतवान् साधुर्मंगलायन पूर्विकाम् ।
ब्राह्मणाय धनं दत्वा तदा तु नगरं ययौ ॥

प्रश्नः -१० **सत्यनारायणकथायाः सारांशं लिखत ।** **०८**

अथवा

श्रावणीप्रयोगे सप्तर्षिणां विधिं समन्त्रकं विवेचयत ।

प्रश्नः -११ **द्वयोः टिप्पणीं लिखत ।** **०४**

(१) ऋषितर्पणम् । *(२) वणिकः ।* *(३) कलावती ।* *(४) दशविधस्नानम् ।*

प्रश्नः -१२ **केषाञ्चित् पञ्चानां लघूत्तराणि लिखन्तु ।** **०५**

(१) षष्ठीपूजनं कदा भवति ? *(२) श्री सत्यनारायणकथायां कति अध्यायाः सन्ति ?*

(३) श्राद्धस्य का व्याख्या ? *(४) सत्यनारायणकथा कस्मिन् पुराणेऽस्ति ?*

(५) कति प्रसिद्धसंस्काराः ? *(६) पञ्चमाध्यायस्य नाम किम् ?*

(७) पञ्चगव्यस्नानमन्त्रं लिखत ।
